

ANBRAGT

SLIPPER DU MIG?

AF THOMAS MARKMANN

Refleksionsmateriale

**BØRNS
VILKÅR**

Indhold og grafisk design af Børns Vilkår
Udviklet til forestillingen ANBRAGT
Marts, 2024

Refleksionsmateriale

Baggrund og vejledning til undervisere

Dette refleksionsmateriale er udviklet af Børns Vilkår til forestillingen ANBRAGT. Materialet henvender sig til uddannelsesinstitutioner¹ og andre, der i forbindelse med forestillingen ønsker at beskæftige sig med anbringelsesområdet og drøfte de problematikker og etiske udfordringer, som opstår, når et barn skal anbringes uden for hjemmet.

Børns Vilkår er en børnerettighedsorganisation, og materialet har derfor et særligt fokus på barnets rettigheder og perspektiver og på, at nuancerne og kompleksiteten i anbringelsesområdet får plads i drøftelserne. Materialet er udviklet, så det kan anvendes både før og efter forestillingen, og det er derfor inddelt i to dele; én til før forestillingen, og én til efter. Formålet med det samlede materiale er at igangsætte refleksion og drøftelse omkring fakta og lovgivningsmæssige forhold og problematikker, som anbringelsesområdet generelt rummer, samt de mere specifikke spørgsmål og dilemmaer, som hovedpersonen Natasjas historie rejser.

Materialet lægger op til refleksion og drøftelse omkring anbringelsesområdet generelt og udvalgte, konkrete situationer, som udspiller sig i forestillingen, og giver desuden en kort introduktion til anbringelsesområdet med mulighed for at søge mere viden. Det er vigtigt at være opmærksom på, at refleksionsspørgsmålene varierer i sværhedsgrad, og vi anbefaler, at I vælger de spørgsmål ud, der er relevante for jeres elever/studerende.

I anvendelsen af materialet er det desuden vigtigt at være opmærksom på, at der kan være unge, der selv har eller kender nogle, der har erfaringer og oplevelser koblet til anbringelsesområdet, mistriivsel i de nære relationer eller andre sårbare tematikker, der udspiller sig i selve forestillingen eller i de drøftelser, materialet lægger op til. Børns Vilkår anbefaler derfor at skabe en trykramme både før og efter forestillingen og en opmærksomhed på at efterlade eleverne eller de studerende med konkrete handlemuligheder, hvis forestillingen og drøftelserne har givet anledning til utryghed, spørgsmål eller bekymring.

¹ Særligt ungdomsuddannelser og videregående uddannelser med et børne- og/eller ungefagligt fokus.

Før forestillingen

Denne del af materialet er udviklet til at blive anvendt forud for forestillingen mhp. at give et indblik i faktuelle og lovgivningsmæssige forhold på anbringelsesområdet, herunder Barnets Lov, der bl.a. styrker børns rettigheder i forbindelse med en anbringelse.

Anbringelsesområdet er generelt præget af stor kompleksitet og mange nuancer, og Natasjas historie er blot ét eksempel på, hvordan en anbringelsesfortælling kan udfolde sig. Der er mange måder at blive anbragt på og lige så mange grunde til, at det sker. Barnets trivsel er det, der skal være i fokus, og når en anbringelse sker, så er det fordi det vurderes, at barnet vil trives bedre uden for hjemmet. I Natasjas tilfælde, er det hendes egen far, der tager den svære beslutning.

I kan læse mere om anbringelsesområdet og få indblik i tidligere anbragtes fortællinger i publikationen *Et rigtigt hjem* fra De Anbragtes Vilkår²: <https://deanbragtesvilkar.dk/wp-content/uploads/2022/02/et-rigtigt-hjem-de-anbragtes-vilkaar-1.pdf>.

² De Anbragtes Vilkår er en interesseorganisation, der repræsenterer tidligere og nuværende anbragte. Se mere på www.deanbragtesvilkar.dk.

Herunder præsenteres udvalgte fakta, som I kan drøfte inden forestillingen, samt en kort introduktion til Barnets Lov:

Antal anbragte:

Ca. 14.000 børn er anbragt uden for hjemmet. Det svarer til 1 pct. af alle 0-17-årige i Danmark. Ca. 2.000 skal hvert år stå på egne ben, når de bliver 18 år (Social, Bolig- og Ældreministeriet 2024, statistik via social.dk).

Skolegang:

Knap halvdelen (48 %) af unge anbragt i plejefamilier færdiggør folkeskolen med afgangsprøve. For unge anbragt i døgntilbud er andelen 11%. I befolkningen som helhed er tallet 89% (KL, Nøgletal 2020).

Sammenlignet med andre børn, er skolestarten for børn i anbringelse markant sværere. De starter desuden senere i skole og klarer sig dårligere i de små klasser (VIVE, 2008).

Sundhed og trivsel:

15-årige anbragte viser i højere grad end deres jævnaldrende tegn på psykisk og fysisk mistrivsel i form af bl.a. depression, selvskadende adfærd, spiseproblemer samt symptomer som hovedpine og mavesmerter (VIVE, 2020).

Sociale relationer:

Knap halvdelen af anbragte børn og unge har meget sjældent socialt samvær med venner (VIVE, 2016).

Kort om Barnets Lov

I juni 2023 blev Barnets lov vedtaget, og i januar 2024 trådte den i kraft. Loven styrker børns rettigheder på en række områder, bl.a. i form af løbende inddragelse af barnet i egen sag. Desuden bliver det et krav, at man ser på hele søskendeflokken, når et barn bliver anbragt på grund af forældrenes omsorgssvigt. Derudover får børn selvstændige partsbeføjelser allerede ved det 10. år. Det betyder blandt andet, at børnene får adgang til at klage over afgørelser. Loven gør det også muligt for børn selv at sige nej til samvær med deres forældre i en periode (Social, Bolig- og Ældreministeriet 2024, se også Håndbog om Barnets Lov for mere viden).

Børns Vilkår følger implementeringen af den nye lovgivning med et særligt fokus på bl.a., hvordan den løbende inddragelse af barnet i egen sag bliver udmøntet i kommunerne og får betydning for det enkelte barn.

Del 1

Refleksionsspørgsmål:

1. Hvad er jeres umiddelbare reaktion på ovenstående fakta? Hvad hæfter I jer særligt ved? Er der noget, der undrer eller overrasker jer?
2. Hvorfor tror I, at anbragte børn og unge har det sværere i skolen og oftere viser tegn på mistriksel end deres jævnaldrende? Hvad kan pædagoger, lærere eller andre voksne gøre for at fremme deres trivsel? Hvad kan klassekammerater/andre unge gøre for at hjælpe?
3. Hvorfor tror I, at anbragte børn og unge sjældnere er sammen med venner end andre børn og unge? Hvad kan man som klassekammerater eller medstuderende gøre?

Spørgsmål til Barnets Lov:

1. I Barnets Lov formuleres det, at man skal stå på et tidssvarende børnesyn. Hvad kan det betyde?
2. I Barnets Lov er der fokus på at styrke inddragelse af anbragte børn, fx får børn ned til 10 år selvstændige partsbeføjelser, dvs. de får øgede rettigheder og kan søge agtindsigt. Hvad skal der til, for at det kommer til at fungere i praksis? Hvilke krav stiller det til de voksne omkring barnet?

Forslag til fokuspunkter under selve forestillingen:

Forud for selve forestillingen kan det være en ide i fællesskab med eleverne/de studerende at udvælge nogle opmærksomhedspunkter, som kan være med til at motivere og skærpe den efterfølgende dialog. Ideer til fokuspunkter kunne være:

- Fokus på inddragelse: Hvornår og hvordan bliver Natasja inddraget/ikke inddraget? Hvilken betydning har det for hendes situation og hendes oplevelse af denne?
- Fokus på én karakter: Lad eleverne/de studerende udvælge, hvilken karakter, de gerne vil følge undervejs i forestillingen: Natasjas far, Natasjas plejemor eller -far, Natasjas sagsbehandler, 'Tilsynet', Natasjas fars kæreste. Opdel alternativt gruppen af elever/studerende, så hver gruppe repræsenterer og har fokus på hver sin karakter.
- Hvad er personens rolle/funktion i Natasjas fortælling? Hvad er deres relation til Natasja? Hvilke dilemmaer står personen i undervejs?

Efter forestillingen

Denne del af materialet er udviklet til at anvende efter forestillingen og har fokus på konkrete situationer og forhold relateret til selve forestillingen.

Refleksionsspørgsmål:

- I den indledende scene ser vi Natasja tage afsked med sin plejemor. Scenen er både anspændt og følelsesladet og er et eksempel på, hvordan Natasjas relationer til de mennesker, der er tættest på hende, typisk er karakteriseret ved en dobbelthed. Hvad består den dobbelthed i, og hvorfor tror I, det er sådan?
- Natasjas følelser omkring sin far svinger mellem kærlighed, vrede, savn og svigt. På trods af farens udfordringer og mislykkede forsøg på at tage sig af hende, udtrykker hun, at hun bare gerne vil være hos sin far. Det er hendes perspektiv og hendes stemme – men hvor bliver det af i de beslutninger, der tages? Hvis man ønsker at inddrage børn mere, hvad gør man så med sådanne følelser, hvis den professionelle vurdering er, at barnet skal anbringes uden for hjemmet?
- Som plejefamilie er der en forventning om, at man praktiserer 'kærlighed i profession'. ANBRAGT er også en fortælling om, hvilke dilemmaer, der kan være forbundet med dette – og med at tage et barn ind i sin familie og samtidig få løn for det. Hvad tænker I om dette dilemma? Hvilken betydning har det for Natasja?
- Hvordan og i hvilken grad bliver Natasja inddraget i beslutningen om at skulle flytte fra sin far? Og undervejs ift. at bo hos plejefamilien? Hvad kunne man ellers have gjort for at inddrage Natasja?

Opfølgende spørgsmål til fokuspunkter under forestillingen:

- Hvilken rolle spiller den pågældende person i Natasjas fortælling?
- Hvad er personens relation til Natasja?
- Hvilke dilemmaer står personen i undervejs?
- Hvilken betydning har personen for Natasja?

Spørgsmål relateret til Barnets Lov:

- Hvordan ville Natasjas fortælling se ud i dag med Barnets Lov? Hvad ville være anderledes i dag? ifølge lovgivningen?
- I forbindelse med Barnets Lov er centrale begreber på anbringelsesområdet blevet sprogligt redigeret. Fx hedder institutioner og opholdssteder nu 'børne- og ungehjem', og efterværn til unge over 18 år hedder nu 'ungestøtte'. Hvorfor tror I, at man har valgt at lave disse ændringer? Hvilket skifte i synet på børn og unge kan de siges at repræsentere? Begrebet 'anbragt' eksisterer fortsat, hvilket problematiseres i forestillingen. Hvorfor tror I, man har bevaret det? Hvilket børnesyn repræsenterer det?

Referencer og inspiration til videre læsning

Referencer:

De Anbragtes Vilkår, 2022: Et rigtigt hjem: <https://deanbragtesvilkar.dk/wp-content/uploads/2022/02/et-rigtigt-hjem-de-anbragtes-vilkaar-1.pdf>

Håndbog om Barnets Lov: [Håndbog om Barnets Lov](#)

KL, Udsatte Børn – Nøgletal 2020: [Udsatte børn – Nøgletal 2020 \(kl.dk\)](#)

Social, Bolig- og Ældreministeriet 2024, statistik via <https://social.dk/data/databank/data-om-borgere/ydelser-efter-serviceloven-boerneomraadet>

Videnscenteret om børneinddragelse og udsatte børns liv | [Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

VIVE, 2028: Anbragte børns udvikling og vilkår: [Anbragte børns udvikling og vilkår - Resultater fra SFI's Forløbsundersøgelser af årgang 1995 \(vive.dk\)](#)

VIVE, 2016: Anbragte børn og unges trivsel: [Anbragte unges trivsel 2020 - Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020 \(vive.dk\)](#)

VIVE, 2020: Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet: [Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet \(vive.dk\)](#)

Inspiration:

Børns Vilkår, 2024: [Hvorfor-stikker-boern-og-unge-af-fra-en-anbringelse_feb24.pdf \(bornsvilkar.dk\)](#)

De Anbragtes Vilkår, 2023: Om anbragtes skolegang: [dav-vi-kan-hvis-i-vil.pdf \(deanbragtesvilkar.dk\)](#)

Videncenter om børneinddragelse og udsatte børns liv, om anbringelse: [Anbringelse | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

VIVE, 2023: [Samvær mellem børn i anbringelser og deres forældre \(sbst.dk\)](#)